

Vetenskapsrådet

Datum
2018-03-26

Diarienummer
3.2-2018-1020
GD-2018-67

Handläggare
Jeanette Johansen

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Beslut om utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet

Beslut

Vetenskapsrådet har på uppdrag av regeringen utvärderat den kliniska forskningens kvalitet vid de landsting och universitet (ALF-regioner) som omfattas av ALF-avtalet (regeringsbeslut U2016/02935/F och U2016/04203/F). Vetenskapsrådet beslutar att ge följande omdömen om den kliniska forskningens kvalitet i respektive ALF-region, baserat på utvärderingarnas resultat, samt att inge rapporten *Utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet vid de landsting som omfattas av ALF-avtalet* (Rapportnr. VR1804) som slutredovisning till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

ALF-region Stockholm

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *mycket hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *god–hög kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *god–hög kvalitet*.

ALF-region Västra Götaland

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *mycket hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *god–hög kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *mycket hög kvalitet*.

ALF-region Skåne

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *god–hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *mycket hög kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *mycket hög kvalitet*.

ALF-region Uppsala

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *god–hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *god–hög kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *god–hög kvalitet*.

ALF-region Västerbotten

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *god–hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *god–hög kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *mycket hög kvalitet*.

VETENSKAPSRÅDET
SWEDISH RESEARCH COUNCIL

Postadress/Postal address
Box 1035
SE-101 38 Stockholm
Sweden

Besöksadress/Visiting address
Västra Järnvägsgränd 3

Tel: +46-(0)8-546 44 000
Fax: +46-(0)8-546 44 180

Org. nr./Vat No
202100-5208

vetenskapsradet@vr.se
www.vr.se

Vetenskapsrådet

ALF-region Östergötland

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *god–hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *god–hög kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *god–hög kvalitet*.

ALF-region Örebro

Den vetenskapliga produktionens kvalitet, *god–hög kvalitet*.
Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta, *undermålig kvalitet*.
Forskningens förutsättningar, *god–hög kvalitet*.

Bakgrund

Enligt 9 § ALF-avtalet ska från och med 2019 en ny fördelningsmodell för ALF-ersättningen för klinisk forskning användas. Denna modell innebär att 20 procent av ersättningen ska fördelas baserat på en utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet. Enligt regeringsbesluten U2016/02935/F och U2016/04203/F har Vetenskapsrådet fått i uppdrag att utvärdera den kliniska forskningens kvalitet vid de landsting som omfattas av ALF-avtalet avseende följande huvudområden:

- den vetenskapliga produktionens kvalitet
- forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta
- forskningens förutsättningar.

Då landsting och universitet har ett gemensamt ansvar för den kliniska forskningen inkluderas all klinisk forskning som bedrivs av båda parter i utvärderingarna. Landsting och universitet benämns gemensamt som en ALF-region.

Utvärderingarna har genomförts av tre externa och oberoende expertpaneler som Vetenskapsrådet har utsett efter ett nomineringsförfarande. De underlag och aspekter som ligger till grund för bedömningarna framgår av slutredovisningen. Bedömare har inte deltagit i beredning eller bedömning av ärenden där man uppgett jäv. Förteckningar över de ledamöter som ingått i bedömargrupperna återfinns i slutredovisningen.

Skäl för beslutet

Med utgångspunkt i bedömargruppernas yttranden beslutar Vetenskapsrådet att gruppera varje ALF-region i någon av följande tre kategorier för vart och ett av de tre utvärderade huvudområdena:

- undermålig kvalitet
- god–hög kvalitet
- mycket hög kvalitet.

Grunderna för Vetenskapsrådets beslut redovisas i bilaga 1 för respektive landsting och aspekt.

Vetenskapsrådet

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Sven Stafström i närvaro av rådsdirektören Ann Fust, chefsjuristen Anna Hörnlund och Jeanette Johansen, ansvarig för ALF-kansliet, föredragande. I den slutliga handläggningen har forskningssekreteraren Malin Eklund, analytikern Maud Quist och analytikern Maria Bergström deltagit.

Sven Stafström
Generaldirektör

Jeanette Johansen
Ansvarig för ALF-kansliet

Vetenskapsrådet

Bilaga 1: Grund för Vetenskapsrådets beslut

ALF-region Stockholm

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Stockholm placeras i kategorin **mycket hög kvalitet**.*

ALF-region Stockholm tilldelades 27% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Denna andel motsvaras av antalet publikationer (97) som regionen har valt ut för sakkunnigbedömning, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna.

Bedömningen av den vetenskapliga produktionens kvalitet och den kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av dessa publikationer.

Sakkunnigbedömningen visar att den vetenskapliga kvaliteten och kliniska relevansen för de publikationer som lämnats in varierar från "mycket bra" till "enastående" på den sjugradiga skala som använts. Sakkunnigbedömningen visar på utmärkt kvalitet när det gäller vetenskaplig tillförlitlighet och stringens, betydelse för forskningsfältet i stort samt nytänkande och originalitet. Dessutom anser panelen att Stockholm presterar exceptionellt bra när det gäller den bibliometriska profilen, och bättre än förväntat i förhållande till andelen ALF-medel. Detta illustreras genom styrkor som bedömdes vara "utmärkta" till "enastående" för samtliga forskningspublikationer och resulterade i panelens slutsats att placera Stockholm i kategorin *mycket hög kvalitet*.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Stockholm placeras i kategorin **god-hög kvalitet**.*

Panelens omdöme för regionen är *god-hög kvalitet* för implementering och genomslag. Stockholm har betydande styrkor inom forskning och är en vetenskaplig "motor" för Sverige; nästan hälften av landets högkvalitativa forskning utförs i Stockholmsregionen sett till volym. Regionen har ett internationellt konkurrenskraftigt forskningskluster som är viktig för att attrahera industri samt såväl nationella som internationella investeringar och samarbeten till Sverige. Dock befinner sig flera av aktörerna i regionen i en tidig fas av ett stort omvandlingsprogram där de arbetar tillsammans för att förstärka implementeringsprocesserna och säkerställa att högkvalitativ klinisk forskning får maximal samhällsnytta. Om det lyckas förväntas detta ambitiösa program att ge betydande vinster under de kommande åren.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Stockholm placeras i kategorin **god-hög kvalitet**.*

I ALF-region Stockholm har kliniska forskare möjlighet att få tillgång till världsledande infrastruktur. Regionen verkar ha en god ekonomi, väl etablerade och förankrade strategier, en bred representation i strategiska styrelser och formella avtal på plats mellan i sammanhanget viktiga

Vetenskapsrådet

samarbetspartners. På högsta nivå pågår ett systematiskt arbete med att förbättra den kliniska forskningsmiljön, och ett av de viktiga verktygen för att göra detta är forskarskolorna.

Dock verkar samordningen inom regionen vara otillräcklig utifrån ett ”bottom-up”-perspektiv. Den strategiska enigheten på toppnivån avspeglas inte genomgående på lägre nivåer. Det finns variationer mellan avdelningar, kliniska områden och institutioner när det gäller det praktiska arbetet med att förbättra den kliniska forskningsmiljön. Dessa variationer avspeglas i olika inställningar till hur tid ska allokeras till forskning och hur åtkomst till infrastruktur ska optimeras. Landstingets ledning skulle tydligare kunna understryka att klinisk forskning med samarbete mellan hälso- och sjukvårdsenheter (avdelningar och mottagningar) och universitet är en viktig prioritet för alla hälso- och sjukvårdsleverantörer (dvs. både allmänna och privata) inom regionen. Dessutom, som den främsta forskningsregionen i landet, finns det en möjlighet att inta en mer aktiv och central roll inom samordning och maximering av användningen av forskningsinfrastrukturer inom hela landet, och därigenom förstärka samarbetet på nationell nivå.

Vidare, karriärvägarna skulle kunna vara mer flexibla, och man skulle i högre grad kunna uppmuntra medicinska specialister som befinner sig i ett senare skede av karriären att påbörja doktorandstudier. Den nya organisationsstrukturen som ska införas vid universitetssjukhuset erbjuder möjlighet att förbättra samarbetet på lång sikt, men kan också utgöra en utmaning, eftersom förändringen kan vara energikrävande under implementeringsfasen.

Även om det finns betydande styrkor i processer och strukturer för åtkomst till forskningsinfrastruktur, i den sammanlagda strategin för att stödja forskare under alla stadier av deras yrkesliv och i att säkerställa tid för forskning, så identifierade panelen några svagheter när det gäller att dels implementera strategierna längre ner i organisationen, dels säkerställa bästa utnyttjandet av de tillgängliga resurserna, och dels i arbetet med att samordna utnyttjandet av tilldelad forskningstid. Sammantaget bedömdes ALF-region Stockholm därmed vara av *god–hög kvalitet*.

Vetenskapsrådet

ALF-region Västra Götaland

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Västra Götaland placeras i kategorin **mycket hög kvalitet**.*

ALF-region Västra Götaland tilldelades 21% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Denna andel motsvaras av antalet publikationer (74) som regionen har valt ut för sakkunnigbedömning, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna. Bedömningen av den vetenskapliga produktionen och den kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av dessa publikationer.

Bedömningen av publikationerna och bibliometrin från Västra Götaland visar på forskning av mycket hög kvalitet, i synnerhet inom områdena diabetes, fetma och kirurgisk behandling av fetma, samt studier av mikrobiota, men även inom flertalet andra områden. Ett stort antal studier imponerar av följande anledningar: de angriper viktiga problem och omfattar studiepopulationer av mycket god storlek med bra uppföljningstid; de hanterar terapeutiska frågeställningar med väl utformade storskaliga studier som inkluderar samarbete med flera aktörer; eller de identifierar nya och viktiga biologiska mekanismer. Dessa aspekter visar på styrkor som panelen vill lyfta och som skulle kunna förstärkas ytterligare genom fler/större samarbeten, inklusive ett ökat antal internationella forskningssamarbeten. Panelen anser också att en mer samordnad användning av biobanker och register skulle bidra till att stärka forskningen ytterligare. En del studier visade på metodmässiga svagheter, som t ex avsaknad av kontrollpopulation, eller ej randomiserade studieupplägg.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Västra Götaland placeras i kategorin **god–hög kvalitet**.*

Panelens omdöme för Västra Götalands-regionen är *god–hög kvalitet*. Regionen har stark forskningskompetens och närvaro av forskningsutbildad personal inom den kliniska verksamheten. Strukturer och processer som främjar interdisciplinärt och intersektoriellt samarbete har etablerats, i synnerhet inom innovations- och livsvetenskapsområdena. Regionen har uttalade strukturer och processer för att ta fram regionala riktlinjer och HTA-rapporter (Health Technology Assessment), men den kliniska betydelsen kan fortfarande förbättras. Ett viktigt förbättringsområde är att etablera en strategi för uppföljning och utvärdering av implementeringen av kliniska riktlinjer. Potentialen för att utnyttja Registercentrum för att följa upp och utvärdera implementeringsbehoven behöver klargöras. Panelen noterade att den kliniska forskning som utförs i regionen har ett betydande och tydligt genomslag utanför akademien.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Västra Götaland placeras i kategorin **mycket hög kvalitet**.*

Samarbetet mellan Göteborgs universitet och Västra Götalandsregionen fungerar utmärkt. Hälso-sam är en gemensam och beprövad styrkommitté,

Vetenskapsrådet

som fattar beslut om övergripande strategi, budget och det slutgiltiga godkännandet av FoU-projekt. Den övergripande styrstrukturen är transparent och har fullt stöd inom de berörda organisationerna.

Det finns en tydlig målsättning med fokus på att skapa en kritisk mängd av klinisk forskning av hög kvalitet som leder till förbättrad hälsa. Forskningsansökningar och -projekt upprättas i samförstånd mellan forskare och avdelningschefer, vilket ofta fokuserar på problem som identifierats på kliniken. Ledningen skapar och sprider självförtroende och entusiasm. Forskare på alla nivåer anger att ledningen stöder dem och tillhandahåller bra villkor för att bedriva forskning.

Regionen har mycket relevant, tillgänglig och väl fungerande infrastruktur och goda förutsättningar för klinisk forskning på plats. Det finns ett tydligt fokus på jämställdhet, tvärvetenskaplig forskning och internationalisering. Sammanlagt har detta banat väg för forskning av hög kvalitet som leder till förbättrad hälso- och sjukvård. Större delen av ALF-bidragen fördelas "bottom-up", och utlyses i öppen konkurrens, samtidigt som det finns tydliga samordnade processer på alla nivåer för att garantera att medel fördelas enligt den övergripande strategin.

Regionen har under senare år genomfört en övergång från en produktionsorienterad inriktning till att numera betona värdet av klinisk forskning av hög kvalitet inom de kliniska avdelningarna. Stödet som täcker alla nivåer inom yrkeslivet, från student till professor i kombinerad tjänst, är utmärkt, och säkerställandet av tid för forskning fungerar bra. De flesta kliniska avdelningschefer har en akademisk bakgrund, vilket säkerställer fokus på forskning.

Med tanke på regionens genomarbetade processer och strukturer för åtkomst till forskningsinfrastruktur, styrkan av den sammanlagda strategin för att stödja forskare under alla nivåer av deras yrkesliv och samordningen av att tid för forskning garanteras, bedömdes ALF-region Västra Götaland att vara av *mycket hög kvalitet*.

Vetenskapsrådet

ALF-region Skåne

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
ALF-region Skåne placeras i kategorin god–hög kvalitet.

ALF-region Skåne tilldelades 20% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Denna andel motsvaras av det antal publikationer (70) som regionen har valt ut för sakkunnigbedömning, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna. Bedömningen av den vetenskapliga produktionen och den kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av dessa publikationer. Baserat på sakkunnigbedömning av de utvalda publikationerna och den bibliometriska profilen för regionen placerades Skåne i den övre delen av kategorin *god–hög kvalitet*.

Sammantaget bedöms den vetenskapliga kvaliteten och kliniska relevansen av de forskningspublikationer som lämnats in från Skåne ligga över genomsnittet för alla ALF-regioner. I internationell jämförelse producerar Skåne ett brett spektrum av klinisk forskning, med onkologi, folkhälsa, endokrinologi och kardiologi runt genomsnittsvärdet för världen. Vissa specialiteter, som t ex klinisk neurologi och internmedicin, ligger väl över det internationella genomsnittet enligt den bibliometriska analysen. Exempelvis har en forskningsgrupp som arbetar med diabetes producerat enastående arbeten kring regleringen av insulinutsöndring i patienter med typ 2-diabetes samt kartläggning av gener associerade med förändrad funktion av öceller i pankreas. Flera grupper använder nationella befolkningsbaserade register av hög kvalitet, inom reumatologi, t ex psoriasis och systemisk skleros, psykiatri, t ex bipolär rubbning och schizofreni, samt i hematologiska maligniteter och hepatocellulär cancer. Flera av de publikationer som fick ett positivt utlåtande presenterar resultat från väl utförda randomiserade studier som hanterar viktiga kliniska frågeställningar.

Internationella samarbeten har lett till forskningsresultat av hög kvalitet, och i flera fall där forskare i Skåne samarbetat med andra regioner inom Sverige, som t ex inom kardiologi och medicin, resulterade det i vetenskapliga publikationer av mycket hög kvalitet. Skåne är den näst största ALF-regionen när det gäller volym, med mer än 3 700 publikationer (fraktionerat) under utvärderingsperioden. Sammantaget är den bibliometriska profilen för Skåne mycket bra.

Panelen menar att den kliniska relevansen av de utvalda publikationerna är lägre för Skåne än för andra regioner. Panelen menar att förbättringar kan göras, i synnerhet inom områden med stor forskningsproduktion, som t ex inom onkologi, folkhälsa och endokrinologi. Ett angreppssätt skulle kunna vara att ingå i fler samarbetsprojekt med svenska regioner med liknande expertis; detta borde kunna förbättra kvaliteten och vara till förmån för alla regioner.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
ALF-region Skåne placeras i kategorin mycket hög kvalitet.

Vetenskapsrådet

Panelen var överens om att Skåne utgör ett gott exempel för andra regioner, i synnerhet när det gäller den imponerande implementeringen av klinisk forskning i den kliniska verksamheten. Hanteringen av HTA och avvecklingsprogram (disinvestment) är ett utmärkt exempel. Skånes målsättning är att personal inom hälso- och sjukvård och i administrativa stödfunktioner ska vara forskarutbildade, vilket är ambitiöst och lovande. Samarbetet mellan universitetet, universitetssjukhuset och primärvården fungerar bra, och Centrum för primärvårdsforskning lyftes fram som ett initiativ av enastående kvalitet. De tre fallstudierna om implementering och de tre fallstudierna av genomslag som finns med i självvärderingen ansågs alla utgöra mycket bra exempel på evidensbaserad medicin med stor klinisk och samhällelig betydelse. Panelen var därför överens om att implementering och genomslag av klinisk forskning i Skåne skulle få omdömet *mycket hög kvalitet*.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
ALF-region Skåne placeras i kategorin mycket hög kvalitet.

Samarbetet mellan Lunds universitet och Region Skåne är etablerat sedan länge, och fungerar utmärkt. De strategier och beslut som fattas av styrgruppen för ALF får stöd på alla nivåer inom organisationerna. Det sätt som ALF-resurserna fördelas på är transparent, funktionellt och beprövat.

Den övergripande strategin är att tillhandahålla den bästa möjliga miljön för klinisk forskning av hög kvalitet och att hjälpa fram nästa generation av kliniska forskare, för förbättrad diagnostik, förebyggande och behandling av sjukdom. Kliniskt relevant forskning stimuleras genom öppna utlysningar "bottom-up", men det finns också utlysningar med inriktning på specifika kliniska områden som bedöms vara viktiga. Ledningen skapar och sprider självförtroende och entusiasm. Forskare på alla nivåer anger att ledningen stöder dem och tillhandahåller bra villkor för att bedriva forskning. Forskare inom båda organisationerna har likvärdig och lätt åtkomst till relevanta forskningsinfrastrukturer av hög kvalitet.

Karriärstegen med sju steg, som har fungerat som modell för hälso- och sjukvårdsvårdsregioner i Sverige, fungerar bra. Rekryteringen till forskningsbefattningar är mycket konkurrensutsatt, men uppfattas som rättvis. Det finns ett tydligt fokus på jämställdhet, tvärvetenskaplig forskning och internationalisering. De flesta kliniska avdelningschefer har en akademisk bakgrund och har ett stort fokus på forskning. De processer som finns på plats för att avsätta tid för forskning på klinikerna fungerar bra. Sammantaget har detta lett till att säkerställa forskning av hög kvalitet som leder till förbättrad hälso- och sjukvård.

Med tanke på den gemensamma strategiska visionen hos parterna, de genomarbetade processerna och strukturerna för åtkomst till forskningsinfrastruktur, styrkan i den sammanlagda strategin för att stödja forskare under alla stadier i deras yrkesliv och samordningen av att tid för forskning garanteras, bedömdes ALF-region Skåne att vara av *mycket hög kvalitet*.

Vetenskapsrådet

ALF-region Uppsala

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
ALF-region Uppsala placeras i kategorin god–hög kvalitet.

ALF-region Uppsala tilldelades 12% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Denna andel motsvaras av det antal publikationer (42) som regionen har valt ut för sakkunnigbedömning, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna. Bedömningen av den vetenskapliga produktionen och den kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av dessa publikationer.

De publikationer som Uppsala lämnat in rör huvudsakligen klinisk forskning (t ex kardiovaskulära sjukdomar, onkologi och pediatrik), med ett mindre antal inom translationell forskning/grundforskning (t ex proteomik, biomarkörer).

Sammantaget har Uppsala placerats i den övre delen av kategorin *god–hög kvalitet*. Panelen anser att denna region presterar bra när det gäller vetenskaplig kvalitet, klinisk relevans och bibliometri. I allmänhet anser panelen att den vetenskapliga kvaliteten och kliniska relevansen av de publikationer som lämnats in varierar från ”bra” till ”utmärkt” på den sjugradiga skala som använts vid sakkunnigbedömning av de individuella publikationerna. Dessutom avspeglar andelen av normaliserade citeringar (12%) den tilldelade andelen av ALF-medel (12%) och av publikationer (13%) och andelen av normaliserade citeringar (12%).

Panelen noterade att det finns mer potential och utrymme för internationella samarbeten och bedömde att den kliniska relevansen är låg för några av de publikationer som lämnats in.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
ALF-region Uppsala placeras i kategorin god–hög kvalitet.

Panelens omdöme för denna ALF-region är *god–hög kvalitet*. Uppsala har många styrkor och få svagheter när det gäller forskningskompetens. Regionen har också många styrkor och ett internationellt perspektiv på samarbete. Uppsala arbetar systematiskt med att utöka samarbetet med industrin och har aktivt samarbete mellan universitetssjukhuset och de andra sjukhusen och andra vårdgivare inom sjukvårdsregionen. Ett förbättringsområde är dock att förstärka det *dubbelriktade* samarbetet inom regionen. Mini-HTA-formatet är intressant, men ännu har ingen formell utvärdering gjorts av formatet. Ett förbättringsområde är att utveckla ett gemensamt system för att utvärdera regionens insatser för att införa nya processer för evidensbaserat arbetssätt i hela hälso- och sjukvårdssektorn.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
ALF-region Uppsala placeras i kategorin god–hög kvalitet.

ALF-region Uppsala har många starka forskningsmiljöer, bland annat kardiologi, onkologi, kvinnors hälsa, antibiotikaresistens, och strålterapi. Kommunikationen och relationen mellan universitetet och landstinget verkar

Vetenskapsrådet

vara varierande på den högsta ledningsnivån. För att kunna finansiera vissa dyrare infrastrukturer samt Gullstrandsprogrammet, används 25 procent av ALF budgeten på den strategiska ledningsnivån. Den övriga ALF budgetens finansieringsbeslut om 75 procent fattas inom de 23 forskningsråden för forskning, utbildning och utveckling. Det verkar saknas en gemensam strategi för prioriteringar och långsiktiga mål. Även om en del av infrastrukturen är av världsklass och också av nationell betydelse, så verkar tillgängligheten till dem variera en hel del. Behovet att införskaffa ytterligare lokala infrastrukturer parallellt med centralt finansierade infrastrukturer, visar på ett inte optimalt utnyttjande av tillgängliga centrala infrastrukturer.

Det varierar också mellan olika avdelningar när det gäller tyngdpunkten på forskning, vilket också reflekteras i den tid som allokeras till forskning. Det finns visst stöd till yngre kliniska forskare, postdoktorer och yngre självständiga forskare men även här görs koordineringen på avdelningsnivå och i mindre grad på sjukhusledningsnivå. Det finns också öronmärkta ALF-medel för doktorander i närliggande yrkesgrupper som sjuksköterskor och fysioterapeuter. Gullstrandstjänsterna fyller några av luckorna när det gäller steget mellan postdoktor och permanenta forskartjänster.

Trots att forskningsmiljön i Uppsala många gånger är excellent, så finns det en tydlig potential för att ytterligare förbättra en mer koordinerad approach från universitet och landstinget. Även om vissa aspekter i processen att tillgängliggöra infrastrukturer är bra, så borde processen förbättras på vissa områden för att underlätta tillgängligheten. Vidare gäller också, att även om en del styrkor identifierades när det gäller stöd till forskare i alla steg i karriären och i koordineringen av den allokerade tiden till forskning, så finns det svagheter när det gäller att utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt. Av den anledningen bedömdes ALF region Uppsala vara av *god–hög kvalitet*.

Vetenskapsrådet

ALF-region Västerbotten

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömarens ställningstagande.
*ALF-region Västerbotten placeras i kategorin **god–hög kvalitet**.*

ALF-region Västerbotten tilldelades 11% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Denna andel motsvaras av det antal publikationer (38) som regionen har valt ut för sakkunnigbedömning, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna. Bedömningen av den vetenskapliga produktionen och den kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av dessa publikationer.

Västerbotten har placerats i kategorin *god–hög kvalitet*. I sakkunnigbedömningen av de inlämnade publikationerna bedömdes 30% som ”mycket bra” till ”utmärkta” när det gäller vetenskaplig kvalitet på den sjugradiga skala som använts vid bedömningen av de individuella publikationerna. Den kliniska relevansen av de inlämnade publikationerna bedöms dock vara av lägre kvalitet, och en förbättring av detta borde vara en prioritet för framtiden.

Västerbotten bidrar på ett bra sätt till kvaliteten på klinisk forskning i Sverige. Den sammanlagda bibliometriska profilen är bra, men heterogen, med en låg andel högt citerade publikationer (topp-1%). Panelen uppmuntrar Västerbottenregionen att stärka sitt internationella samarbete, och att stärka den kliniska relevansen av sina publikationer.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömarens ställningstagande.
*ALF-region Västerbotten placeras i kategorin **god–hög kvalitet**.*

Panelen gav Västerbotten omdömet *god–hög kvalitet*. Sammantaget var panelen överens om att regionen presterade mycket bra inom forskningskompetens, och kompenserade väl för sina geografiska förutsättningar och sin begränsade befolkningsmängd. Samarbetet inom regionen var också mycket framgångsrikt, såsom samarbetet mellan sjukhus och andra aktörer inom vårdsystemet. Dessutom fanns ett mycket bra samarbete mellan patienter/medborgare och landstinget. Dock föreföll implementeringen av evidensbaserad praxis sakna ett systematiskt angreppssätt. Den förlitade sig på individer som bestämde sig för att bevaka och utvärdera nationella kvalitetsregisterdata.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömarens ställningstagande.
*ALF-region Västerbotten placeras i kategorin **mycket hög kvalitet**.*

Storleken, det geografiska läget och demografin i regionen utgör unika utmaningar men också en del möjligheter för forskning som adresseras systematiskt av ALF-region Västerbotten. ALF-regionen har tillgång till en population om ca 1 miljon invånare och samarbetar nära med Östersund, Sunderby (Luleå) och Sundsvalls lokala sjukhus. Dessa sjukhus är integrerade i den övergripande forskningsstrategin genom allokering av akademisk personal och lokala forskartjänster.

Vetenskapsrådet

Det finns excellenta regionala forskningsinfrastrukturer såsom Wallenberg Centre for Molecular Medicine, The Molecular Infection Medicine Institute, The Centre for Medical Tehcnology and Radiation Physics, Chemical Biology Centre, The SciLife Laboratory, samt 6M-byggnaden för translationell forskning vid sidan av en etablerad struktur för forskning inom primärvården. Dessa är lättillgängliga för forskare.

Västerbotten har en stark och sammanhängande strategi för att säkra kapaciteten för att kliniska forskare ska kunna använda sin tid till forskning. Västerbotten har dessutom två parallella anställningsvägar för forskare, en akademisk som är ett flexibelt och sammanlänkat kliniskt vetenskapligt spår baserad på universitetet, och ett kliniskt forskarspår baserat på sjukhuset, vilket är unikt och en utmärkt strategisk åtgärd som uppmuntrar unga forskare att välja en akademisk karriär i ett tidigt skede. Avtalen mellan sjukhuset och universitetet har fattats på en strategisk nivå, och därigenom underlättat unga forskares tillgång till resurser.

En tydlig strategi för att etablera och stödja excellenta infrastrukturer samt välorganiserade karriärvägar kompenserar för eventuella rekryteringsproblem, även om frågan om hur man behåller duktiga kliniska forskare kommer att vara en avgörande faktor under de närmaste åren. Genom att fortsätta det strategiska arbetet med att stödja karriärvägar, ytterligare förstärkning av infrastrukturer och att utveckla samarbetet mellan fakulteterna på universitetet så borde man övervinna dessa utmaningar.

Genom det omfattande sättet för att tillgängliggöra forskningsinfrastrukturer, styrkan i den övergripande strategin och samarbetet mellan landstinget och universitetet att stödja forskare i alla steg i karriären, och samordningen för att allokera tid till forskning, bedömdes ALF-region Västerbotten vara av *mycket hög kvalitet*.

ALF-region Östergötland

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.

ALF-region Östergötland placeras i kategorin god–hög kvalitet.

ALF-region Östergötland tilldelades 8% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Denna andel motsvaras av det antal publikationer (29) som regionen har valt ut för sakkunnigbedömning, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna.

Bedömningen av den vetenskapliga produktionen och den kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av dessa publikationer.

Panelen har placerat Östergötland i kategorin *god–hög kvalitet*, detta baserat på sakkunnigbedömningen av de utvalda publikationerna och på den bibliometriska profilen för regionen. Panelen anser att Östergötland presterar på en nivå som är jämförbar med många av de andra regionerna, och att kvaliteten på den kliniska forskningen är mycket bra. Den vetenskapliga produktionen och kliniska relevansen bedömdes som mycket bra, men med några svagheter. Flera publikationer når viktiga resultat genom att tillämpa ett nytänkande angreppssätt och/eller genom att studera intressanta nischämnen. När det gäller den bibliometriska profilen presterar Östergötland strax över världsgenomsnittet gällande citeringsgenomsnitt, vilket visar på regionens sammanlagda styrka.

Regionen producerar mycket bra vetenskapliga publikationer inom ett brett urval av forskningsämnen. Denna bredd kan ses som positiv och indikerar mångsidighet inom forskningsproduktionen. Den kan dock också ses som en potentiell svaghet eftersom den kan tyda på en brist på fokus inom vissa expertområden. Östergötland bör överväga att anta en tydligare och mer fokuserad forskningsstrategi. Panelen föreslår att Östergötland prioriterar klinisk forskning inom områden där man har befintliga styrkor och ytterligare potential.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.

ALF-region Östergötland placeras i kategorin god–hög kvalitet.

Panelen gav denna region omdömet *god–hög kvalitet*. Östergötland har en sammanhållen struktur för forskning och implementering av forskningsresultat i klinisk praxis; från den politiska nivån, via det regionala ALF-avtalet, till regionala medicinska programgrupper, och systematisk återslag till nationella kvalitetsregister.

Östergötland försöker att dra fördel av den väl fungerande hälsovården i den Sydöstra sjukvårdsregionen som enligt regionens ledning och vissa nationella statistiska källor har några av de bäst fungerande landstingen och sjukhusen i Sverige. Det finns ett väletablerat samarbete mellan ALF-regionen och sjukvårdsregionen som tar ett gemensamt ansvar för ALF-avtalet och för klinisk forskning inom regionen.

Sammanlagt är Östergötland en liten region, både när det gäller befolkning och finansiering av forskning inklusive ALF-finansiering. De kompenserar dock för detta genom ett väletablerat karriärutvecklingsprogram, en sammanhållande plan för forskning och implementering och med ett mycket starkt förhållningssätt till samarbete.

Vetenskapsrådet

Östergötland har antagit bra planer och bra processer, men håller fortfarande på att implementera dem.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.
*ALF-region Östergötland placeras i kategorin **god–hög kvalitet**.*

Mellan fakulteterna för medicin och teknik finns en lång tradition av givande samverkan. Den kliniska forskningsmiljön i regionen och vid Linköpings universitet är kollegial och öppen, med en ledning som är lätt tillgänglig för övrig personal. En gemensam tvärvetenskaplig forskningsstrategi, som stöds av hela regionen och inkluderar hälso- och sjukvårdspersonalen, är grundstenen för regionens kliniska forskningsprofil.

Efter en forskningsutvärdering år 2014 har stödtjänsterna för infrastruktur och forskning ökat för att förenkla genomförandet av kliniska studier. Aktiv rekrytering av internationella forskare i toppklass har hjälpt till att bygga upp världsledande centrum inom relevanta områden och dessa kan därmed inkluderas i den kliniska forskningsinfrastrukturen i regionen.

Universitetet har dessutom aktiverat karriär- och stödprogrammet ”Student till Docent”, som banar väg för en forskarkarriär för läkarstudenten såväl vid sjukhuset som inom primärvården. Dessutom erbjuds motsvarande möjligheter för annan hälsovårdspersonal. Dock arbetar få kliniska forskare utomlands, och detta minskar möjligheterna för internationellt samarbete.

Den gemensamma forskningsstrategin är fullt förankrad hos båda parterna. Emellertid är organisationsstrukturen invecklad, vilket kan utgöra ett hot. Det decentraliserade systemet för att fördela tid för forskning kan också utgöra ett hot, i synnerhet på mindre avdelningar där fokuset på forskning kan vara svagare. Allmänt verkar tidsutrymmet för forskning variera mycket mellan avdelningar, och verkar vara starkt beroende av avdelningscheferna.

Även om det finns betydande styrkor i processer och strukturer för åtkomst till forskningsinfrastruktur, i den sammanlagda strategin för att stödja forskare under alla stadier av deras yrkesliv, och i samordningen av utnyttjandet av fördelad forskningstid, så identifierade panelen några svagheter när det gäller att säkerställa bästa utnyttjandet av de tillgängliga resurserna. Sammantaget bedömdes ALF-region Östergötland därmed vara av *god–hög kvalitet*.

Vetenskapsrådet

ALF-region Örebro

Den vetenskapliga produktionens kvalitet

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.

*ALF-region Örebro placeras i kategorin **god–hög kvalitet**.*

ALF-region Örebro tilldelades 2% av ALF-medlen för klinisk forskning år 2015. Bedömningen av den vetenskapliga produktionen och kliniska relevansen baserades på sakkunnigbedömning av 10 publikationer, där varje publikation har bedömts av 3 av de 31 granskarna och 18 panelmedlemmarna.

Panelen har placerat Örebro i kategorin *god–hög kvalitet*. Denna bedömning är baserad inte bara på sakkunnigbedömning av de inlämnade publikationerna, utan också på den bibliometriska analysen av produktion inom regionen under 2012–2015. Panelen är medveten om att Örebro har en ovanlig situation när det gäller ALF-finansiering, eftersom regionen bara har varit del av ALF-avtalet sedan 2015. Panelen har tagit hänsyn till detta så att det inte utgjorde en nackdel för regionen i bedömningsprocessen.

Som en nybliven självständig forskningsenhet i ALF-sammanhang bedömdes Örebro utföra forskning av god kvalitet. Den sammanlagda bibliometriska profilen för regionen är mycket bra när det gäller antal publikationer och högciterade publikationer. Det innebär att Örebro överpresterar i förhållande till nivån på tilldelade ALF-medel.

Örebro skulle kunna använda sin nya status som ALF-region för att utvidga de stora kliniska samarbetsstudier där man har dokumenterat goda resultat. Det skulle också vara en fördel om Örebro deltog mer i internationella samarbeten.

Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande.

*ALF-region Örebro placeras i kategorin **undermålig kvalitet**.*

Örebro har helt nyligen fått ALF-finansiering, men i jämförelse med andra regioner verkar man inte ha använt denna inledande period för att skapa välinformerade strategier som skulle kunna användas för att stödja uppföljning och utvärdering av progress, prioritering av samarbeten eller för att driva förbättrad implementering och verksamhet av klinisk betydelse. De personer från regionen som deltog vid panelmötet förklarade att regionen hade valt att inrikta ALF-finansieringen på att skapa fler platser för att utbilda läkare, och för att utöka regionens forskningskapacitet. Dock var uppdraget för panel 2 att specifikt utvärdera den kliniska betydelsen och samhällsnyttan av forskning i regionen, vilket inkluderade att i detalj studera genomförandet och planerna för samarbete och implementering.

Regionen har en stark tradition av HTA, och har producerat en del bra forskning som har förbättrat allmänhetens hälsa. Regionen beskrev dock inte någon tydlig strategi för att demonstrera någon harmonisering och koordination mellan akademi, sjukhus och landsting, inte heller för hur man avser att driva samarbete eller implementering i regionen. För närvarande avvaktar regionen för att se vad som är framgångsrikt snarare än att prioritera specifika områden.

Örebro är en liten region, med fördelen att beslut kan fattas snabbt, och att forskarna är väl insatta i regionens och patienternas behov. Det var dock

Vetenskapsrådet

en besvikelse att regionens deltagare i mötet inte svarade mer övertygande vid panelens intervju. Panelen ansåg att självvärderingen var förhållandevis svag i jämförelse med de andra regionernas. Även om panelen till fullo beaktade den information som kom fram vid mötet med regionen i den sammanvägda bedömningen, så var slutsatsen att den kliniska forskningens implementering och genomslag i Örebro skulle få omdömet *undermålig kvalitet*.

Forskningens förutsättningar

Vetenskapsrådet instämmer i bedömargruppens ställningstagande. *ALF-region Örebro placeras i kategorin god–hög kvalitet.*

Även om klinisk forskning har bedrivits i Örebro i många år, så har fakulteten för läkarutbildningen bara nyligen etablerats. Örebro har av studenterna fått det bästa betyget i Sverige för sin läkarutbildning, men behovet av att utveckla och etablera en ny läroplan har inledningsvis inneburit att majoriteten av uppmärksamheten har lagts på att säkra kvaliteten och leveransen av läkarutbildning. Under de senaste åren har dock Örebro utvecklat en strategi och gjort infrastrukturinvesteringar för att bygga upp en forskningsprofil. Det finns utmärkta och sammanhängande länkar mellan regionen och universitetet. Det är ofrånkomligt att givet detta sammanhang, och genom en lägre grad av extern finansiering än andra regioner, så är miljön för klinisk forskning i ett mycket tidigare utvecklingsskede än i motsvarande mer etablerade centra. Det finns dock ett nyetablerat kliniskt forskningscenter som fungerar effektivt, och det finns också internationellt erkända forskargrupper. Samordningen av stöd för forskarkarriärer och allokering av tid till forskning fungerar generellt bra. Trots det relativt tidiga utvecklingsskedet i Örebro, har man åstadkommit ett tydligt momentum och forskningsmiljön borde kunna förbättras över de kommande åren så länge som finansiering av forskningskapaciteten upprätthålls.

Även om betydliga styrkeområden har identifierats när det gäller hur man tillgängliggjort infrastrukturer, den övergripande strategin för att stödja forskare under alla steg i deras karriärer, och koordineringen av deras tid till forskning, så är regionen fortfarande i ett tidigt utvecklingsskede. Av den anledningen bedömdes ALF-region Örebro att vara av *god–hög kvalitet*.